

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Exempla, In Septem Capitalivm Vitiorm Detestationem,
Per Qvadragesimam, An. 1646. narrata**

Stengel, Georg

Ingolstadij, 1649

§. 4. Gulæ vitium, species, & damna.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-49161](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-49161)

gent, quàm qui nunquam lapsi sunt, & seipfos sic non deslent. Vt ergo Zosimas quoque intelligeret, quàm longè alij eo sanctiores essent, atque inde in sui contemptu cresceret, super- bè de se cogitanti radiosus de cœlo Angelus astitit, hisque eum verbis est affatus: *Certasti, ô Zosima, diu heroicè, sed victor victus es. Ergo ut agnoscas, quantum tibi adhuc desit de illa virtutum perfectione, quam alij complures obti-*

Gen. 12.

nuerunt, egredere de terra & de cognatione tua, atque ad coenobium, Iordani adsitum proficiscere. Audiit, fecit, susceptus est, vidit abstinentiam, vigiliis, orationes, charitatem mutuam, silentium tantum, vt nunquam, nisi cum Deo, aut de Deo, ascetæ illi loquerentur. Ob quam rem, in Paradisum, aut ipsum cœlum, vel ad Angelos certè in terris versantes, arbitratus est se peruenisse, à quorum cœlesti exemplo in schola virtutum erudiretur. Quanquam non erat hic vltimus scopus, ob quem Zosimas iussus est de monasterio egredi, in quo fuerat educatus. Adhuc longa illi, & grandis restabat via; quæ non sine diuerticulo à nobis est persequenda.

IV.
GVLAE
VITIVM,
SPECIES,
ET DAM-
NA.

Itaque audite, ventres, helluones, edones, gurgites, abiecta in pastum mancipia, & ob-
stupescite, Quid de duobus debitoribus cen-
seretis

feretis, quorum vnus denario, alter mille talentis obstrictus, ille mille talenta, iste vix denarium solueret, etsi soluendo esset? Idem de vobis iudicote. Maximi peccatores sunt maximi debitores, & plerumque etiam minimi solutores; neque tantum pro mille peccatis volunt satisfacere, quantum faciunt sancti pro vnica leuissimæ etiam culpæ offensione. Qui pleni sunt iniquitate, impietate, blasphemijs, vindictis, furtis, detractionibus, impuritate, illis nimis grauis ac diuturna est Quadragesima; aiunt se dormire non posse, si non cœnent; in morbos cadere, nisi carnibus vescantur: totos dies versantur in popinis, totas noctes comburunt in poculis; & patrimonia degulant: adeò vt multi, præ continua ebrietate, nunquam sentiant se esurire. Multi etiam idcirco se se inebrient, vt conscientiaë stimulos, ob flagitia sua, fodicantes sopiant, aut saltem ad aliquot horas tranquillunt. Hi parati sunt, ne peccatorum onere grauentur, onera alia adijcere; ac ne delectationem in gustu omittant, contra diuinas humanasque leges agere, atq; Dei gratiam amittere. Non dicam, esse aliquos adeò vecordes, vt ipsa sua pia alioquin opera, intemperantijs contaminent, exercitiumq; vir-

tutis temulentiâ inficiant. Nam quando vel pœnitentiæ rigore, & sanguine facto, quod deliquerunt, volunt extinguere, quando flagellis in terga, & peccata sua sæuire, nonnulli priùs vino intemperantissimè hausto, se muniunt, itaque stupidos reddunt, vt præ ebrietate ictus flagrorum non persentiscant, & fortasse aliquando nesciant, a sinumne, an hominem Deo mactent. Longè aliter Christus pro nobis satisfecit, qui per totos quadraginta dies & noctes, nihil omninò neque cibi, neque potus attigit: quin ipsa etiam in cruce, atq; ardentissima, ob effusi tanti sanguinis copiam, siti & ariditate positus oblatum sibi vinum, *cùm gustasset, noluit bibere.*

Matth.
27. 34.

S. Thom.
2. 2. q. 148.
a. 1.

S. Greg.
lib. 39.

Mor. c. 27
& lib. 31.
cap. 31.

1. Reg. 14.

Certè, si gula est immoderata cupiditas delectabilem secundum gustum, seu cibi ac potus inordinatus appetitus; vt è D. Gregorio S. Thomas docet, gula nos oppugnat & quoad modum, & quoad rem gustandam. In modo, si tempus non seruatur, aut si non refrænatur auaritia: in re, si exceditur in quantitate, pretio, aut præparatione. Itaque quinque vijs nos Gula vitium inuadit. 1. Quando indigentia tempora præuenit, maximè diebus ieiunij, vt Ionatham filium Saulis, quem adegit ad mel delibandum, ieiunij tempore nondum trans-

transacto, & alios ventri obedientes, qui quia
quandocunque, aut vbicunque pabulum in-
ueniunt, instar Harpyiarum inuolant, idè
animalium, non hominum numero compu-
tantur. Apud quos venter præcepta non au-
dit, poscit, & appellat nulla non hora. 2. *Si Numi ira*
cibos, vel potus lautiores quarit, vt Israëlitæ; 4.
aut vetitos, vt carnem in quadragesima, vel
die Veneris & Sabbathi. De lautè cœnan-
tibus, *Et quibus in solo viuendi caussa palato est,*
porrò ita queritur Poëta:

Interea gustus elementa per omnia qua-
runt;

Nanquam animo pretijs obstantibus, inte-
rius si

Attendas, magis illa iuuant, qua pluris
emuntur.

Sic deficiente crumena, Et crescente gula, dum
notè iam nauseantur & inamarescunt epulæ,
dum Iouis lac aut cerebrum, dum mellis
medulla quæritur,

Ingeniosa gula est, Siculo scarus equore
mersus

Ad mensam viuus perducitur, atque Lu-
crinis

Eruta littoribus vendunt conchylia cœnas,
Vt reuouent per damna famem. Iam Pha-
sidis unda

Orbata est auibus, mutog³, in littore tantum

Sola desertis aspirant frondibus aure.

Stat. l. 4.

Ab miseri! quos nosse iuuat, quid Phasidiales,

Distet ab hiberna Rhodopes grue: quis magis anser

Extia ferat? cur Tuscus aper generosior Umbro:

Labrica qua resubent conchylia mollius alga?

Lucan. lib. 4.

ô prodiga rerum

Luxuries, nunquam paruo contenta paratu!

1. Reg. 2.

Hugo in claustr.

3. Gula præsto est, quando ea, quæ fumenda sunt, aliquis preparari accuratiùs appetit, ut filij Heli. Superstitiosum quidam nimis, in suis preparandis cibis, adhibent studium, infinita decoctionum, frixurarum, & condimentorum genera excogitantes ait Hugo, modò mollia, modò dura, modò frigida, modò calida; modò cocta, modò assa; modò pipere, modò allio; modò cymino, modò sale condita, secundum consuetudinem prægnantium mulierum desiderantes, ita quod sibi desudant coquorum artes, & fiunt varia questiones, utrum fieri debeant assata, vel frixa, vel elixa; & tanta sollicitudine preparantur, ut de-

horatis

voratis quatuor vel quinque ferculis, prima non impediunt nouissima. Et cum iam stomachus crebris ructibus repletum se indicat, nondum tamen curiositas satiatur. Isti videntur colere ventrem, tanquam Deum. Et quia solent Dijs templa construi, altaria erigi, ministri ad seruendum ordinari, immolari pecudes, thura concremari; Deo ventri templum est coquina; altare mensa; ministri coqui; immolata pecudes, cocta carnes; fumus incensorum, ordo saporum. 4. Et illa gulæ præclara est species, quando in ipsa quantitate sumendi mensuram moderate refectionis excedit, vt Sodomitæ fecerunt. Vna filua pluribus elephantibus sufficit: homo verò pascitur vix terra & mari. Fuit Heraclides pugil, teste Plutarcho, infiniti prope cibi potusque capax: non reperiatur illi compar in potando. Apud Athenæum, Amaranthus Alexandrinus scribit, Herodotum tubicinem Megarensis magnitudinis fuisse trium vlnarum cum dimidio, latera que fortia habuisse, ac sex panis semodios edisse, carniū libras viginti, binos vini congios ex argenteo non tam scypho, quàm puteo bibisse. Sed magno ventri, magno opus erat pabulo; minusque est mirum, si Polyphemo vna in cænam ouis & duo vini vtres non suffecerunt. Flavius

Ezechiel
25. 49.

Plutarchus
l. 1. Con
uiu. qq.
Athenæus
l. 10. c. 1.

Vopiscus memorat, Phagonem quendam Aureliano in delicijs fuisse, qui vno die, ad mensam Imperatoris, ederet aprum integrum, centum panes, veruecem & porcellum; biberit autem infundibulo ori appposito plus orca.

Iuuenal,
sat. 1.

Quis ferat istas

*Luxuria sordes? quanta est gula, quae sibi
totos*

Ponit apros?

immò sumit, & consumit? Si tamen consumit, & nō potius se occidit. Ne enim turgeas, aut ne crudus fias, *Bucca Noscenda est mensuratae.* 5. Sæuit gula, quando & abiectus

est, quod desiderat, & tamen ipso estu immensi desiderij deterius peccat, vt Esau, & innumeri.

Gen. 25.
33.

Si ergo his quinque modis gula delinquit, quàm multi sunt, qui vix manè surgunt, & à lecto adhuc calidi, statim ad offas currunt, statim absinthiacum, statim vinum sublimatum, vel, si hæc inopia neget, statim ad cereuisiam appellant? Quotus quisq;, expectat prandij tempus? quotusquisque non consumit plures horas vorando, quàm orando? Ipsi paruuli assuescunt ab incunabulis, toto die panem, pomum, saccharum, aut alia opsonia in manu circumferre, ac obrodere; ad hoc illis sacci & buccæ implentur; ad hoc nemi-

neminem volunt salutare, nisi crustula acci-
pian, aut melimela, quibus eos parentes as-
suefaciunt, immemores Anacreontem Teiũ
vux passæ acino strangulatum; aut saltem his
talibus palatum exsurdari. Certè multi etiã
opifices, ita delitijs se se assuefecêre, vt si quid
boni ac rari in forum venit, illud per vxo-
res præstinent. Quidam, in debitis vsque ad
aures demersi, malè vestiti, nullam supra ædes
integram tegulam, nullum in fenestrâ inte-
grum vitreum orbiculum habentes, quàm
primùm aliquot numulos lucrantur, illico
in forum mittunt vxorem, aut ancillam, &
pulos, gallinas, nefrendes, aues emi curant,
vt pecuniam, velut hostem, citò è domo
amoliantur. Hi, *uno die*, ait S. Ambrosius,
multorum dierum labores bibunt, & comedunt;
nimis parum de crastino, de liberis, de fami-
lia sua solliciti. Quin sæpe, apud vnum pro-
letarium, & in plebeia domo, plus piperis &
condimentorum absumitur, quàm apud mul-
tos opulentos, qui abstinere nõrunt, quia
nolunt egere. Quanquam nec isti sunt admo-
dum multi. *Hæc pestilentia*, ait Alanus, *non*
vulgari humilitate contenta profundius se porri-
git in Prælatos, qui salmones, lucios, ceterosq; pi-
sces æquipollenti generositate præsignes varijs de-

Politia-
nus in
Nutricia.

S. Ambr.
lib. de
Helia &
ieiun.

Alan. de
cõplan-
tu natu-
ræ.

O s cœtio.

coctionum cruciatos martyrijs baptizati adul-
 terantes officium sacri piperis fonte baptizant:
 ut ex tali baptismate baptizati multiformē sapo-
 ris gratiam consequantur. In eadem mensa ter-
 restre animal piperis inundatione submergitur:
 piscis in pipere: avis eiusdem viscositate ligatur.
 Dumq; tot animalium genera, uno ventris ex-
 gastulantur in carcere, aquatile animal secum,
 pedestre aereumq; genus in eodem sepulchro intu-
 mulari mirantur. Quibus si detur licentia exe-
 undi, egressui vix porta sufficit amplitudo. Hinc
 plura crapulae pandenda sunt ostia; & vt
 Suetonius testatur, Claudius Cæsar conuiujs
 plus nimio deditus, vini cibi que appetentif-
 simus vsque adeo fuit, vt sæpe stomachum
 vomitu cogeretur exonerare. De quantitate
 plura non dicam, cum medici testentur, im-
 mo ipsa experientia, cum Sacra Scriptura, ita
 se se farcire multos, vt non solum plenus ven-
 ter non studeat libenter, seu, vt S. Hieronymus
 loquitur, *pinguis venter non gignat sensum te-
 nuem*, sapientiaq; vino obumbretur; sed eti-
 am in omnis generis morbos ebulliat; immo
 & paupertatem, & lites, & subitas mortes.
 Neque enim è gula nascitur duntaxat hebe-
 tudo sensus, inepta lætitia, ioci scurriles, mul-
 tiloquium, & spurcidi sermones, immun-
 ditia.

Sueton.
 in Claud.

ditiaque corporis, sed alia quoque innumera mala, velut è lerna prodeunt; immo ipsa mors. *Quidquid animi volat, quidquid piscium natat, quidquid ferarum discurret, nostris se- pelitur ventribus. quere nunc, cur subito moriamur? quia mortibus viuimus,* ait Seneca. Et *Cui va? cui rixæ? cui foveæ? cui sine causa vulnera? cui suffusio oculorum? nonne his, qui commorantur in vino, & student calicibus epotandis?* Nam etsi pugnare scyphis Thracum est, & barbarorum, scyphi tamen ipsi, & animum & bilem accendunt, atque ex humanissimo quoque barbarum faciunt; quin & egentem. *Operarius ebriosus non locupletabitur;* enimuero si locuples fuerit, ad incitas redigetur: quin & se ipsum occidit, qui nimium comedit, vel bibit. Siquidem *propter crapulam multi obierunt, qui autem abstiniens est, adiiciet vitam.* Hippocrates, ait S. Hieronymus, *in Aphorismis docet, crassa & obesa corpora, qua crescendi mensuram compleuerint, nisi citò ablatione sanguinis imminuantur, in paralytin & pessima morborum genera erumpere.* Et Galenus Hippocratis interpres, *athletas, quorum vita & ars sagina est, dicit in exhortatione medicina, nec uiuere posse diu, nec sanos esse: animasq; eorum ita nimio sanguine & adipibus*

Senec. 103
Rhet.
Prou. 23.
29.

Eccli. 19.1.

Eccli. 37.
34.

S. Hiero-
nym. l. 2.
contr. Iou-
uinian.

adipibus, quasi luto involutas, nihil tenue, nihil caeleste, sed semper de carnibus, & ructu, & ventris ingluvie cogitare. Valentinianus Imperator Quadorum legationi respondens, voce impetu sanguinis amissa, sensu integer expiravit. Quod ex intemperantia cibi ac saturitate, qua artus diffuderat, accidisse, multi derulere, vt tradit Sextus Aurelius Victor. Quo etiam teste, Septimius Severus Imperator, dum membrorum omnium, maximè pedum dolorem pati nequiret, loco veneni, cibum plurimæ carnis incoctæ avidius deuoravit: quem dum concoquere non posset, eruditatem passus, expiravit. Quin & Eusebius refert, Domitium Aphrum cibi superfluitate redundantem, in cœna periisse. Quod & Iouiniano Imperatori contigit. Certè Gregorius Turonensis author est, Childericum Saxonem, cum aliquando ad ambas aures vsq; cibo se ingurgitasset, eo suffocatum, & in lecto mortuum repertum fuisse. Andebuntus Anglorum rex quandoque tantum vini sumpsit, vt eo suffocatus repente excefserit. Sed in vino tot periêre, vt numerum superent. Antè tamen mens perit, quàm corpus. Quod Poëta Claudianus his versibus indicauit.

Luxuria

*Luxuries prædulce malum, quæ dedita
semper*

*Corporis arbitrijs hebetat caligine sensus,
Membrâq; Circeis effeminat acrius herbis.*

*Blanda quidem vultu, sed qua non tetrior
vlla*

*Interiùs, fucata genas, & amiçta dolosis
Illecebris, toruos auro circumlinit hydros.*

Illa voluptatum multos intexuit hamos.

Quod & Seneca dixit monens: *Nullum ho-
stem tam contumeliosum esse in quenquam, quàm
in plerosque voluptates suas: quæ cum hominem
arripuerint, penitus submergunt, & subuertunt.*

Adstipulatur & os aureum inquiring: *Quod
equis accidere solet, id hominibus quibusdã, acci-
dit, ut quò copiosius ipsis suppetunt necessaria, hoc
euadant ferociores.* Et iterum: *Fumus abigit
apes, dona verò spiritualia fugat luxus; quem
Ægyptij hieroglyphicè porci simulachro ex-
presserunt, semper deorsum in terram atq;
pastum inclinati. Fames amica virginitati est,
inimica lascinia,* ait S. Ambrosius, *Saturitas
verò castitatem prodigit, nutrit illecebram.*

Nihil hinc mirum, gulones, ponderoso
ventre depressos mentem non posse in cœlum
& cœlestia extollere; citiùs saturitate mori,
quàm homines osseos longâ inedia, atque ie-
iunijs

Claudi-
an. in
laudib.
Stiliconis
Paneg. 2.

S. Chryf.
hom. 2.
de ieiunio.
Pier. Va-
ler lib. 9.

S. Ambr.
serm. 40.

V.
G V L A
D E V S,
C V R I N I -
M I C O S